

**ВІДЗНАЧЕННЯ 90- РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ ЛПАТОВА ЮРІЯ СЕРГІЙОВИЧА**

**НАУКОВИЙ СЕМІНАР «ЛПАТОВСЬКІ ЧИТАННЯ»,
ПРИСВЯЧЕНИЙ
90-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ
ЮРІЯ СЕРГІЙОВИЧА ЛПАТОВА**

24 жовтня 2017 р. у Великій конференц-залі ІХВС НАН України відбувся науковий семінар «Ліпатовські читання», присвячений 90-річчю від дня народження академіка НАН України Юрія Сергійовича Ліпатова – директора Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України з 1965 до 1985 р., лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, премії імені Л.В. Писаржевського і премії імені А.І. Кіпріанова НАН України, а також премії імені Поля Флорі Міжнародної Академії творчості. У роботі семінару взяли участь представники наукової громадськості, серед них, академік-секретар Відділення хімії НАН України, директор Інституту хімії поверхні ім. О.О. Чуйка, академік НАН України М.Т. Картель, директор Інституту органічної хімії НАН України, член-кор. НАН України В.І. Кальченко, директор Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України, академік НАН України А.Ф. Попов, директор Інституту біоорганічної хімії НАН України, член-кор. НАН України А.І. Вовк та інші запрошені, а також наукові співробітники інституту.

Відкрив роботу наукового семінару «Ліпатовські читання», присвяченого 90-річчю від дня народження академіка НАН України Ю.С. Ліпатова, директор Інституту д.х.н. О.О. Бровко. Він зазначив, що вся багатогранна наукова і науково-організаційна діяльність академіка Ю.С. Ліпатова була пов'язана з Інститутом хімії високомолекулярних сполук НАН України, в якому він пропрацював понад сорок років, з них двадцять років очолював наш інститут (1965–1985 рр.) Наукова діяльність академіка Ю.С. Ліпатова була спрямована на вирішення фундаментальних проблем хімії, фізикохімії полімерів і багатокомпонентних полімерних систем. В організаційному плані головним завданням, яке покладалося на Ю.С. Ліпатова при його призначенні на посаду директора, було перепрофілювання ІХВС НАН України на галузь хімії та фізикохімії поліуретанів. Ним створена єдина в Україні наукова школа в галузі хімії та фізикохімії високомолекулярних сполук.

Далі директор інституту д.х.н. О.О. Бровко надав слово академіку-секретарю Відділення хімії НАН України, академіку НАН України М.Т. Картелю, який зазначив, що академік Ю.С. Ліпатов посідає видатне місце серед організаторів полімерної науки, і відзначив його величезний вклад у розвиток і становлення Інституту хімії високомолекулярних сполук, у розвиток хімії та фізикохімії багатокомпонентних полімерних систем, і зокрема, поліуретанів. Ці роботи принесли інституту світове визнання, результати фундаментальних досліджень знайшли практичне застосування, були створені полімерні матеріали: клеї, герметики, адгезиви, покриття, які широко використовувалися у різних галузях економіки колишнього Радянського Союзу – ракетобудуванні, автомобіле-, суднобудуванні, на магістральних нафто- і газопроводах, при будівництві метро, на БАМі і шахтах Донбасу, медицині та ін. Вклад академіка Ю.С. Ліпатова в розвиток хімії та фізикохімії високомолекулярних сполук відзначений високими державними нагородами. Він лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки.

Член-кор. НАН України, директор Інституту органічної хімії НАН України В.І. Кальченко у своєму виступі зазначив, що ІХВС НАН України створено на базі лабораторії високомолекулярних сполук ІОХ АН України. Академік Ю.С. Ліпатов зробив величезний вклад в розбудову інституту, який зайняв провідне місце в цій галузі в Радянському Союзі і світі. Розробки Вашого інституту широко використовувалися в багатьох галузях народного господарства. Монографії академіка Ю.С. Ліпатова принесли йому і інституту світове визнання, багато з них опубліковані у провідних країнах світу.

Далі учасники семінару заслухали виступ пров. наук. співроб. відділу хімії гетероланцюгових полімерів і ВПС д.х.н., професора Л.М. Сергеевої – учениці й аспірантки академіка Ю.С. Ліпатова «Життя і наукова діяльність академіка Ю.С. Ліпатова».

Юрій Сергійович Ліпатов народився 10 липня 1927 р. у м. Іваново-Вознесенськ (Росія). Закінчивши технологічний факультет Московського нафтового інституту ім. академіка І.М. Губкіна у 1949 р. Ю.С. Ліпатов був направлений на роботу у Фізико-хімічний інститут ім. Л.Я. Карпова, де і почав свою наукову діяльність під керівництвом академіка В.А. Каргіна та продовжив в Інституті загальної і неорганічної хімії АН Білорусії.

У 1965 р. Ю.С. Ліпатов переїхав у Київ. Понад 40 років пропрацював в Інституті хімії високомолекулярних сполук АН України. У цьому колективі він сформувався як учений, організатор і справжній лідер, працюючи на посаді директора двадцять років, з 1965 до 1985 р. Саме під керівництвом Ю.С. Ліпатова було проведено перепрофілювання напряму діяльності інституту на поліуретанову тематику, проведено структурну реорганізацію інституту, створено нові підрозділи, він перетворив інститут у провідну установу полімерної галузі.

Ю.С. Ліпатовим розроблені нові наукові підходи до вирішення деяких проблем фізикохімії, технології полімерів і композиційних полімерних матеріалів. Сформульовані ним принципи формування структури наповнених полімерів стали науковою базою для розвитку нових уявлень про визначальну роль міжфазних шарів у властивостях полімерних матеріалів, що є істотним внеском у фізикохімію багатокомпонентних полімерних систем. Ці дослідження дали змогу розробити і впровадити необхідні в народному господарстві полімерні матеріали: високоефективні клейові композиції, наповнені, армовані захисні покриття та ін.

Велике значення мають основоположні роботи Ю.С. Ліпатова в галузі композиційних матеріалів нового покоління на основі гібридних полімерних матриць і взаємопроникних полімерних сіток (ВПС),

фундаментальним підсумком яких стало встановлення принципових особливостей механізму і кінетики формування ВПС, що супроводжувалися фазовим розподіленням. Ним сформульовані принципи рівноважної та нерівноважної сумісності компонентів полімерних сумішей на межі розподілу фаз і термодинамічні умови їх адгезії до твердих поверхонь.

Ю.С. Ліпатов – автор 19 монографій, 5 з яких видані за кордоном, понад 1300 наукових статей і 140 винаходів.

Далі перед учасниками семінару виступили зі спогадами колишня співробітниця відділу фізикохімії полі-мерів інституту, старший науковий співробітник, кандидат хімічних наук Галина Мойсеївна Семенович і син Ю.С. Ліпатова – Сергій Юрійович Ліпатов – співробітник Національного університету технологій та дизайну. У промовах, що пролунали в залі, повною мірою було розкрито яскравий образ і масштаб особистості Юрія Сергійовича Ліпатова. Сергій Юрійович продемонстрував присутнім сімейні фотографії і запропонував переглянути фільм «Знамениті українці» про життєвий та професійний шлях сім'ї Ліпатових – Юрія Сергійовича і Тетяни Есперівни. У фільмі прозвучало останнє життєве інтерв'ю Юрія Сергійовича Ліпатова про ставлення суспільства до науки, її перспективи і стан науки в Україні, зокрема.

Друга частина семінару була присвячена науковим доповідям, з якими виступили співробітники інституту та колишні учні Ю.С. Ліпатова. Серед доповідачів член-кор. НАН України, завідувач відділу хімії олігомерів та сітчастих полімерів проф. В.В. Шевченко, провідні наукові співробітники д.х.н. Т.Т. Алексеєва, д.х.н. Н.В. Козак і д.х.н. Л.В. Карабанова.

Після завершення наукових доповідей було проведено обговорення результатів семінару. Син Ю.С. Ліпатова Сергій Юрійович прочитав вірші із поезії Т.Е. Ліпатової. Учасники семінару висунули пропозицію зробити семінар «Ліпатовські читання» постійно діючим науковим заходом ІХВС НАН України. Директор інституту д.х.н. О.О. Бровко подякував присутнім за участь у роботі семінару.